

KS. STANISŁAW JÓZEF KOZA
Lublin–Rzeszów

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA INSTYTUTU EKUMENICZNEGO KUL W ROKU 1995

Przez dziesięć lat Instytut Ekumeniczny (skrót: IE) KUL stanowił jedyny Instytut Ekumeniczny w Polsce. Taki stan trwał do dnia 18 października 1993 r.; wtedy to Senat Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie powołał do istnienia Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu przy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (skrót: MIED)¹. W rok później, dokładnie 23 listopada 1994 r., nastąpiło uroczyste otwarcie Instytutu Dialogu Katolicko-Judaistycznego przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, który współdziała z Komisją Episkopatu ds. Dialogu z Judaizmem². Fakty te stanowią z pewnością namacalny wyraz dojrzewania oraz poszerzania się świadomości ekumenicznej w naszym kraju i należy życzyć sobie, aby faktycznie dynamizowały tę świadomość i szerokość – zarówno teoretycznie, jak i praktycznie.

W niniejszym opracowaniu pragniemy zaprezentować ogólną panoramę organizacji kadrowej i działalności dydaktyczno-naukowej Instytutu Ekumenicznego KUL w 1995 r.³, służącego sprawie jedności chrześcijan i Kościoła nie tylko w Polsce.

¹ Zob. bliżej: Z. K i j a s, S. J. K o z a. *Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu przy Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Geneza i pierwsze inicjatywy*. „Roczniki Teologiczne” 42:1995 nr 7 s. 259-262; „Biuletyn Ekumeniczny” 25:1996 nr 1 (97) s. 41-45.

² Zob. m.in.: I. B o k w a. *Kronika Wydziału Teologicznego. (I półrocze 1994/95)*. „Studia Theologica Varsaviensia” 33:1995 nr 1 s. 220-221; W. C h r o s t o w s k i. *Instytut Dialogu Katolicko-Judaistycznego*. „Biuletyn Ekumeniczny” 24:1995 nr 1 (93) s. 82-84. Siedziba nowo powstałego Instytutu znajduje się na ulicy Nowogrodzkiej nr 12 w Warszawie. Jego dyrektorem został ks. dr Waldemar Chrostowski.

³ Sprawozdanie w odniesieniu do ks. bpa A. Nossola i ks. dra hab. P. Jaskóły ogranicza się tylko do ich działalności wprost związanej z IE KUL ze względu na ich pierwszorzędne powiązanie z nowo powstałym Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego. Zob. przypisy nr 4 i 6 niniejszego opracowania.

I. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Na działalność dydaktyczno-naukową IE składała się praca trzech Katedr (teologii ekumenicznej, prawosławnej i protestanckiej), dwóch pracowników naukowo-badawczych i jednego stałego współpracownika. Kierownikiem IE jest bp prof. dr hab. Alfons Nossol⁴, jego zastępcą zaś prof. dr hab. Waław Hryniewicz OMI.

Pracownikami poszczególnych katedr byli:

- bp prof. dr hab. Alfons Nossol, kurator Katedry Teologii Protestanckiej;
- prof. dr hab. Waław Hryniewicz OMI, kierownik Katedry Teologii Prawosławnej (starszy wykładowca Katedry: dr Jan Sergiusz Gajek MIC) i kurator Katedry Teologii Ekumenicznej (starszy wykładowca Katedry: dr Leonard Górka SVD⁵).

Pracownikami naukowo-badawczymi byli: ks. dr hab. Piotr Jaskóła (adiunkt)⁶ i ks. dr Stanisław Józef Koza (adiunkt).

Stałym współpracownikiem IE był prof. dr hab. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv, kurator Katedry Dogmatyki i kierownik Katedry Mariologii.

II. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNO-NAUKOWA

Prace dydaktyczne IE realizował według programu wykładów i zajęć zatwierdzonego przez Radę Wydziału Teologii KUL.

Zajęcia dydaktyczne o tematyce ekumenicznej w diecezjalnych i zakonnych seminariach duchownych czy instytutach teologicznych prowadzili: bp prof. A. Nossol, prof. S. C. Napiórkowski OFMConv, dr J. S. Gajek MIC, dr L. Górka SVD, ks. dr P. Jaskóła i ks. dr S. J. Koza.

Prace badawcze realizowali wszyscy pracownicy IE w ramach szczegółowych programów naukowych Instytutu jako całości oraz w ramach własnych indywidualnych programów naukowo-badawczych. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim publikacje książkowe, finalizację przygotowywania do publikacji książkowego dzieła zbiorowego o charakterze międzywyznaniowego podręcznika ekumenicznego⁷, współ-

⁴ Z dniem 1 października 1994 r. rozpoczął swoją działalność dydaktyczno-naukową nowo erygowany państwowy Uniwersytet w Opolu. Wielkim kanclerzem Wydziału Teologicznego tegoż Uniwersytetu został bp prof. dr hab. Alfons Nossol, ordynariusz opolski, długoletni profesor KUL i aktualny przewodniczący Komisji Episkopatu ds. Ekumenizmu. Od tego czasu KUL stał się z konieczności jego drugim miejscem pracy dydaktycznej i naukowej.

⁵ W roku akademickim 1995/1996 przebywał na bezpłatnym urlopie naukowym.

⁶ Jego kolokwium habilitacyjne odbyło się 27 marca 1995 r. Po państwowym zatwierdzeniu całego przewodu habilitacyjnego również i jego pierwszym – tymczasowo – miejscem pracy naukowej stał się od 1 października tego roku Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego.

⁷ Prace nad tym prawdziwie ekumenicznym dziełem pt. *Ku chrześcijaństwu jutra. Wprowadzenie do ekumenizmu* (red. W. Hryniewicz, J. S. Gajek, S. J. Koza) trwają już wiele lat. To obszerne dzieło (ok. 1500 stron maszynopisu), nad którym pracowało 57 autorów z 10 polskich Kościołów

pracę z Towarzystwem Naukowym KUL oraz z Redakcją *Encyklopedii Katolickiej* i Redakcją Wydawnictw KUL.

III. PROGRAMY BADAWCZE

IE KUL prowadził (i kontynuował) programy badawcze we współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami i placówkami naukowymi. Ich faktyczna realizacja przejawiała się w formie kontaktów naukowych, seminariów, sympozjów, wykładów, referatów, konsultacji, publikacji itp.

Panoramę tychże programów uwidaczniają następujące tematy badawcze:

– *Wschodniostowiańska tradycja chrześcijańska w służbie dialogu Kościołów*⁸, we współpracy z Ostkirchliches Institut (Würzburg, RFN) i z Wydziałem Teologicznym (CMTF) Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu (Prof. V. Tkadlčík, Republika Czeska)⁹;

– *Dialog Kościołów – pojednanie narodów*¹⁰, we współpracy z „Societas Oecumenica” (European Society for Ecumenical Research, siedziba Sekretariatu w Bensheim, RFN), Konfessionskundliches Institut des Evangelischen Bundes (Bensheim, RFN), Arbeitsgemeinschaft der Christlichen Kirchen in der Schweiz (Berno, Szwajcaria) – przygotowywanie kolejnego międzynarodowego sympozjum w Polsce;

– *Nowa Ewangelizacja i problem sekt w Europie Środkowo-Wschodniej oraz krajach WNP*, we współpracy z Instytutem Badań OO. Werbistów w St. Augustin (RFN), Centrum Ekumenicznym „Nova Naděje” (Brno, Republika Czeska), Ośrodkiem Badań Socjologicznych Akademii Mohylańskiej (Kijów, Ukraina), Centrum „Oriente Christiano” (MROC) w Turynie (Włochy) i Centrum „Evangelization 2000” (Rzym; Kongregacja Duchowieństwa, Watykan).

chrześcijańskich, jest przygotowywane do publikacji i zostanie oddane do druku w roku przyszłym; ukaże się nakładem Towarzystwa Naukowego i Instytutu Ekumenicznego KUL.

⁸ Owocem tych badań są zwłaszcza książkowe publikacje L. Górki (*Dziedzictwo ojców. Ekumeniczny charakter tradycji welehradzkiej*) oraz W. Hryniewicza (*Przeszłość zostawić Bogu. Unia i uniatyzm w perspektywie ekumenicznej*). Zob. paragraf VIII (Publikacje książkowe) niniejszego opracowania.

⁹ W roku 1995 ukazały się dwie książki jako owoce Grantu KBN nr 1-1354-92-03 pod kierunkiem prof. W. Hryniewicza (współrealizatorzy: dr L. Górka i dr J. S. Gajek), zrealizowanego w ramach powyższego tematu badawczego.

¹⁰ Owocem tych badań są zwłaszcza książkowe publikacje W. Hryniewicza (*Przeszłość zostawić Bogu. Unia i uniatyzm w perspektywie ekumenicznej*) oraz L. Górki i S. C. Napiórkowskiego (*Kościół czy Kościół? Wybrane zagadnienia z ekumenizmu*). Zob. paragraf punkt VIII (Publikacje książkowe) niniejszego opracowania.

IV. SYMPOZJUM, NAUKOWA SESJA INTERDYSCYPLINARNA I SEMINARIA DYSKUSYJNE

W 1995 r. IE KUL był współorganizatorem dwóch międzynarodowych sympozjów ekumenicznych i jednej sesji interdyscyplinarnej oraz organizatorem dwóch otwartych seminariów dyskusyjnych i cyklu trzech wykładów publicznych:

- „Unia Brzeska po czterech stuleciach”. Jubileuszowe sympozjum międzynarodowe Instytutu Ekumenicznego i Instytutu Historii Kościoła KUL (20-21 IX – KUL)¹¹;
- „Duch dialogu i szacunku. *Nostra aetate*” Sesja naukowa Instytutu Nauk Biblijnych i Instytutu Ekumenicznego KUL (12 XII, KUL)¹²;
- „Kościoły na progu trzeciego tysiąclecia” (20 I, KUL)¹³;
- „Kościół Anglii – wczoraj i dziś”. Otwarte seminarium dyskusyjne IE (9 III, KUL)¹⁴;
- „Sukcesja apostołska i apostołskość w Kościele” Otwarte seminarium dyskusyjne IE (19 V, KUL)¹⁵;
- „Grekokatolicy a ekumenizm”. Wykłady publiczne IE (9-10 XI, KUL)¹⁶.

V. WYKŁADY, REFERATY I WYWIADY RADIOWO-TELEWIZYJNE PRACOWNIKÓW IE KUL

Pracownicy Instytutu wygłosili szereg wykładów i referatów oraz wykładów gościnnych, zarówno w kraju jak i za granicą:

- prof. W. Hryniewicz OMI: *The State of Catholic-Orthodox Dialogue: Reflections on the Past, Directions for the Future* (podczas sympozjum na Seton Hall University,

¹¹ Zob. m.in.: I. C i e ś l i k. *Wspólny dar zbawienia. 400-lecie Unii Brzeskiej*. „Tygodnik Powszechny” 49:1995 nr 46 (2418) s. 10; S. N a b y w a n i e c. *Unia Brzeska po latach. Sprawozdanie*. „Przegląd Uniwersytecki” (KUL) 7:1995 nr 6 (38) s. 18-19 oraz „Roczniki Teologiczne” 42:1995 nr 7 s. 218-225. Organizatorzy przygotowują publikację materiałów tego sympozjum jako kolejny tom serii wydawniczej IE „Teologia w dialogu”

¹² Zob. R. P o r a d a. *Kościół i judaizm*. „Przegląd Uniwersytecki” (KUL) 8:1996 nr 1 (39) s. 14.

¹³ Zob. S. J. K o z a. *Tydzień Ekumeniczny*. „Przegląd Uniwersytecki” (KUL) 7:1995 nr 2(34) s. 25; R. M a ł e c k i. „Kościoły na progu trzeciego tysiąclecia” *Otwarte seminarium dyskusyjne w Instytucie Ekumenicznym KUL*. „Biuletyn Ekumeniczny” 24:1995 nr 1(93) s. 54-58.

¹⁴ Zob. J. O l s z e w s k i. „Kościół Anglii – wczoraj i dziś” *Otwarte seminarium dyskusyjne Instytutu Ekumenicznego KUL*. „Biuletyn Ekumeniczny” 24:1995 nr 2 (94) s. 27-31.

¹⁵ Zob. R. P o r a d a. „Sukcesja apostołska i apostołskość w Kościele” *Otwarte seminarium dyskusyjne IE KUL*. „Biuletyn Ekumeniczny” 25:1996 nr 1 (97) s. 35-36.

¹⁶ Zob. J. S. G a j e k, S. J. K o z a. *Grekokatolicy a ekumenizm*. „Przegląd Uniwersytecki” (KUL) 8:1996 nr 1 (39) s. 17; R. P o r a d a. *Grekokatolicy a ekumenizm. Wykłady publiczne Instytutu Ekumenicznego KUL*. „Biuletyn Ekumeniczny” 25:1996 nr 4 (100) s. 40-47.

South Orange, New Jersey, 28 III, na temat „Catholic-Orthodox Relations”, zorganizowanego przez Immaculate Conception Seminary School of Theology i St. Vladimir’s Orthodox Theological Seminary, New York); *Reconciliation and Ecclesiology of Sister Churches* (podczas wspólnej sesji Komitetu Naczelnego Konferencji Kościołów Europejskich [KEK] oraz Zgromadzenia Ogólnego Rady Konferencji Biskupów Europy [CCEE], Asyż, 11-14 V); *Problem unii w świetle dokumentu z Balamand* (w czasie międzynarodowego sympozjum naukowego pt. *Unia Brzeska po czterech stuleciach* (20-21 IX, KUL); *Tożsamość i tolerancja w perspektywie teologiczno-ekumenicznej* (podczas międzynarodowej konferencji pt. „Tożsamość, odmienność i tolerancja a kultura pokoju”, zorganizowanej przez Instytut Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie, 5-7 XII). Wykłady gościnne – na Seton Hall University, South Orange NJ, USA: *Eschatology of Hope* (4, 11, 25 III – dla studentów); *Salvation for All?* (21 III, dla wykładowców Wydziału Teologii); *Uniatism in the Balamand Statement* (23 III, również dla wykładowców Wydziału Teologii); *Hell and the Hope of Salvation* (29 III, w ramach wieczornych Lenten Lectures Series); w St. Vladimir’s Orthodox Theological Seminary, New York: *Evangelization and Dialogue* (13 III, na spotkaniu z wykładowcami); *Eschatology and Hope* (14 III, dla studentów); *Towards Mutual Recognition of the Sacraments* (17 III, także dla studentów); w The Oblate Center for Mission Studies, Washington D.C.: *Contemporary Issues in the Dialogue between the Orthodox Church and the Roman Catholic Church* (20 III, wykład publiczny z dyskusją); w The Polish Institute of Arts and Sciences of America, New York: *Catholic-Orthodox Relations in Eastern Europe* (23 III, również wykład publiczny z dyskusją); w WSD Księży Oblatów w Obrze: cykl 9 wykładów poświęconych Misterium Paschalnemu oraz nadziei powszechnego zbawienia (20-21 IV); w lubelskim Teatrze NN podczas „II Spotkań z Prawosławiem”: *Kościół siostrzane* (17 V, spotkanie autorskie). Wywiady radiowe – dla rozgłośni radiowej w Filadelfii na temat dialogu katolicko-prawosławnego (26 III) i dla lokalnej rozgłośni katolickiej w Seton Hall University na temat relacji z prawosławiem (30 III) oraz dla ogólnopolskiego programu „Radio 3” w Warszawie nt. *Unizienie Boga, unizienie Kościoła* (20, 27 VIII).

– prof. S. C. Napiórkowski OFMConv: *Marie dans le Mystère de l’Incarnation. Perspective catholique* (25 III, podczas kongresu mariologicznego nt. „Maria nel mistero del Verbo Incarnato” w Loreto, 22-25 III); *Mariologia w zakonie franciszkanów konwentualnych. Czasy nowożytne i współczesne* (tekst przesłany na ręce organizatorów „III. Congresso Internazionale. Studiosi OFMConv.” w Rzymie, 15-17 V); referat na temat działalności Podkomisji Dialogu podczas dorocznej sesji Sekcji Ekumenicznej Teologów Polskich (Włocławek, 21 VI); *Dialog ekumeniczny* (Dni Odnowy Ojców Oblatów, Kodeń, 10-11 VII); *Sanktuaria maryjne w służbie pojednania, jedności i pokoju* (Symposium Mariologiczne, Częstochowa-Jasna Góra, 9 XII – także współorganizator); *Dialog i jego społeczne znaczenie w świetle doświadczeń chrześcijaństwa*¹⁷

¹⁷ Referat opublikowany pod tym samym tytułem w: K. M a l i s z e w s k i (red.). *Collo-*

(Międzynarodowa konferencja naukowa z okazji 350 rocznicy „Colloquium Charitativum”, Toruń, 13-15 X). Wykłady gościnne (siedem), przygotowujące katolicką Polonię w Niemczech do peregrynacji kopii jasnogórskiego obrazu Matki Bożej, Vallendar (Schönstadt), 9-15 V. Wystąpienie w Telewizji Lublin w programie pt. *Białe, czarne, czy?* (nagranie audycji 6 VI).

– Dr L. Górka SVD: *Model jedności chrześcijan w encyklice Jana Pawła II „Ut omnes unum sint”* (Ośrodek Katechetyczny w Baranowicach, Białoruś, 30 IX).

– Dr J. S. Gajek MIC: *„Orientale lumen” wyzwaniem dla Kościołów chrześcijańskich w WNP* (Orsza, Białoruś, 16 VIII – wygłoszony w języku białoruskim); *„Tertio millennio adveniente” programem ekumenicznej ewangelizacji* (w ramach Międzynarodowej Szkoły Ewangelizacji i Życia Chrześcijańskiego, Lanckorona, 22 VIII); *A la recherche de la spiritualité en Europe Centrale et Orientale*¹⁸ (VII Konferencja Europejska „Pax Romana” nt. „Spiritual Values in a Changing Europe”, Warszawa, 22-26 XI).

– Ks. dr S. J. Koza: *Jedność Kościoła Chrystusowego zadaniem i wyzwaniem dla wszystkich chrześcijan* (Wyższe Seminarium Duchowne w Rzeszowie, 16 I); *Ekumenizm w trzydzieści lat od zakończenia Drugiego Soboru Watykańskiego* (Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu, 7 XII). Dwa wywiady dla rzymskokatolickiego radia „Via” nowo powstałej diecezji rzeszowskiej na temat pojęcia ekumenizmu oraz Tygodnia Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan, Maława k. Rzeszowa, nagranie audycji 17 stycznia.

Pracownicy oraz stały współpracownik IE KUL w omawianym okresie nadal aktywnie uczestniczyli w pracach: Komisji Episkopatu ds. Ekumenizmu (bp A. Nossol – przewodniczący; W. Hryniewicz OMI i S. C. Napiórkowski OFMConv – członkowie); Komisji Mieszanej Polskiej Rady Ekumenicznej i Komisji Episkopatu ds. Ekumenizmu (S. C. Napiórkowski OFMConv i W. Hryniewicz OMI); Podkomisji Dialogu Episkopatu i Polskiej Rady Ekumenicznej (S. C. Napiórkowski OFMConv – współprzewodniczący) oraz Komisji ds. Ekumenizmu Diecezji Opolskiej (ks. P. Jaskóła – przewodniczący).

Dr J. S. Gajek MIC spełniał w dalszym ciągu funkcję wizytatora *ad nutum Sanctae Sedis* i wizytatora-delegata watykańskiej Kongregacji Kościołów Wschodnich dla grekokatolików na Białorusi.

qium Charitativum secundum. Materiały konferencji międzynarodowej zorganizowanej w Toruniu 13-15 X 1995 r. w 350 rocznicę „Rozmowy Braterskiej” Toruń 1996 s. 57-70.

¹⁸ Tekst referatu jest publikowany w niniejszym zeszycie „Roczników Teologicznych” TN KUL.

VI. WIZYTY NAUKOWCÓW ZAGRANICZNYCH

Wykłady gościnne w IE KUL wygłosili:

– Rev. Robert Grimley, proboszcz parafii anglikańskiej z Birmingham. Jeden z jego wykładów stanowił wprowadzenie do otwartego seminarium dyskusyjnego: „Kościół Anglii – wczoraj i dziś” (9 III). Jego dwutygodniowy pobyt studyjny w IE, związany był z kilku okolicznościowymi wykładami i spotkaniami dyskusyjnymi (w tym także dla studentów Sekcji Filologii Angielskiej KUL oraz alumnów WSD Księży Mariaków)¹⁹.

– Rev. Christopher Lowe, teolog anglikański z zakonnej Wspólnoty Zmartwychwstania w Londynie, Anglia: *Apostolic Succession and Apostolicity in the Church* (19 V). Wykład ten stanowił również wprowadzenie do kolejnego otwartego seminarium dyskusyjnego: „Sukcesja apostołska i apostołskość w Kościele”²⁰.

– Archimandryta Serge Keleher (właściwie: Brian Regis Keleher) z Keston College (obecnie: Keston Institute) w Oksfordzie. Irlandzki gość wygłosił na KUL trzy wykłady publiczne: „*Stużebnyk*” *Petra Mohyły*; *The Place of the Greek-Catholics in the Ecumenical Process*; *An Attempt at Rapprochement between the Ukrainian Greek-Catholics and the Ecumenical Patriarchate* pod wspólnym tytułem: *Grekokatolicy a ekumenizm* (9 i 11 listopada)²¹. Wykłady te stanowiły część realizacji programu badawczego Instytutu Ekumenicznego KUL poświęconego jubileuszowi Unii Brzeskiej.

– Daniel Rufeisen OCD z Izraela (podczas interdyscyplinarnej sesji naukowej „Duch dialogu i szacunku. *Nostra aetate*”²², 12 XII): *Izrael, kontynuacja czy dyskontynuacja?*

Podczas sympozjum naukowego, które przebiegało pod hasłem „Unia Brzeska po czterech stuleciach”, wykłady głosili²³:

– Ks. protoprezbiter dr Witalij Borowoj z Patriarchatu Moskiewskiego: *Odrzucenie Unii Brzeskiej przez Prawosławie – przyczyny dogmatyczne i historyczne* (20 IX).

– Prof. dr hab. Jury Chadyka z Akademii Nauk w Mińsku. Wygłosił referat w języku białoruskim: *Rola kulturotwórcza i narodowa Unii Brzeskiej na Białorusi* (21 IX).

– Ks. bp Julian Gbur (biskup pomocniczy arcybiskupa większego Lwowa): *Grekokatolicki Kościół katakumbowy na Ukrainie po II wojnie światowej* (21 IX).

– Prof. Jarosław Zaborowski z Uniwersytetu w Iwano Frankowsku (Stanisławowie). Zaprezentował on wyniki swoich badań archiwalnych nad aktami KGB, które ukazują mechanizm religijnego terroru komunistycznego względem grekokatolików na Ukrainie.

Gośćmi IE byli ponadto (w porządku chronologicznym):

¹⁹ Zob. przyp. nr 14 niniejszego opracowania.

²⁰ Zob. paragraf IV (Sympozjum, naukowa sesja interdyscyplinarna i seminaria dyskusyjne) tego opracowania.

²¹ Zob. przyp. 15 niniejszego sprawozdania.

²² Zob. przyp. 12.

²³ Zob. wcześniej, przyp. 11.

- Red. Irina Iwajłowskaja-Alberti z Moskwy; udział w seminarium naukowym i załatwianie spraw wydawniczych (19 V).
- Dyr. Jaroslav Kratka z Brna (Centrum „Nova Naděje”); koordynacja wspólnych badań (22-24 V).
- Mgr Władimir Wołkow; realizował program stażu naukowego z zakresu historii oraz teologii ekumenizmu (28 V – 28 VI).
- Mgr Siarhiej Ablamejka z Pragi; udział w międzynarodowym sympozjum na temat Unii Brzeskiej (20-21 IX).
- Dr Mikołaj N. Biaspamiatnych z Grodna (Białoruś); udział w międzynarodowym sympozjum nt. Unii Brzeskiej (20-21 IX).
- Prof. Dmitrij V. Karev, również z Grodna; także udział w sympozjum na temat Unii Brzeskiej (20-21 IX).
- Dk. Andrej Ablamejka z Ołomuńca; konsultacje naukowe (listopad).

VII. STOPNIE NAUKOWE

Pod kierunkiem pracowników i stałego współpracownika (prof. S.C. Napiórkowskiego OFMConv, przy jego katedrach dogmatyki oraz mariologii) IE KUL powstało kilka prac naukowych związanych ze zdobyciem stopni magistra i doktora teologii ekumenicznej²⁴.

1. Stopień magistra²⁵

- Dk. Jerzy Mika. *Obraz Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Polsce na podstawie czasopisma „Pielgrzym Polski” w latach 1970-1990*. Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. S.C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: ks. dr S. J. Koza. Mps BGKUL ss. 89 – obrona pracy 5 V;
- Dk. Michał Krajewski OFMConv. *Duch Święty według Apologii Konfesji Augsburskiej*. Łódź–Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: ks. dr S. J. Koza. Mps BGKUL ss. V + 66 – obrona 30 V;
- Dk. Dariusz Wiśniewski OFMConv. *Świętego Franciszka z Asyżu a doktora Marcina Lutra komentarze do Modlitwy Pańskiej*. Łódź–Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: ks. dr S. J. Koza. Mps BGKUL ss. 135 – obrona 30 V;
- Jana Moricová. *Ekumenizm praktyczny według nowego Dyrektorium ekumenicznego z uwzględnieniem sytuacji na Słowacji w latach 1990-1994*. Lublin 1995. Pr.: prof.

²⁴ Nie uwzględnia się stopni naukowych (magisterskich i licencjackich), które zostały uzyskane – pod kierunkiem ks. bpa prof. dr hab. A. Nossola oraz ks. dra hab. P. Jaskóły – na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego.

²⁵ Prace podajemy chronologicznie.

dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: dr L. Górka SVD. Mps BGKUL ss. 93 – obrona 21 VI;

– Dariusz Pielak SVD. *Życie zakonne wśród ubogich (w „insecji”) odpowiedzią na znaki czasu w Ameryce Łacińskiej*. Lublin 1995. Pr.: dr L. Górka SVD. Rc.: prof. S. C. Napiórkowski OFMConv. Mps BGKUL ss. 113 – obrona 6 X;

– Arkadiusz Buchenfeld. *Problem małżeństw mieszanych w pracach Podkomisji Dialogu w latach 1979-1983*. Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: dr L. Górka SVD. Mps BGKUL ss. 117 – obrona 24 X;

– Grzegorz Klikowicz. *Sekty i nowe ruchy religijne jako wyzwanie dla Kościoła według „Centre d'Information sur les Nouvelles Religions”* Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: dr L. Górka SVD. Mps BGKUL ss. 64 – obrona 7 XI;

– S. Lidia Zielińska MSF. *Tajemnica człowieka w twórczości o. Aleksandra Mienia*. Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. W. Hryniewicz OMI. Rc.: dr J. S. Gajek MIC. Mps BGKUL ss. 131 – obrona 15 XII.

2. Licencjat

Ustne komisyjne egzaminy licencjackie z teologii ekumenicznej (8 VI) złożyło z wynikiem pozytywnym siedem osób – najwięcej w dotychczasowej historii Instytutu. Mianowicie: Arkadiusz M. Longa, ks. Roman Małecki, Jarosław Olszewski SAC, Jacek J. Oszytko, Jarosław Pieniek, Marek R. Płodowski, Małgorzata Zmysłowska.

3. Doktoraty

Naukowy stopień doktora teologii ekumenicznej otrzymali dwaj absolwenci IE:

– Krzysztof P. Leśniewski. *„Ekumenizm w czasie” według Georges'a Florovsky'ego*²⁶ Lublin 1995. Pr.: prof. W. Hryniewicz OMI. Rc.: bp prof. M. Sawa (ChAT), bp prof. A. Nossol. Mps BGKUL ss. 250 – publiczna obrona 5 V;

– Ks. Zygfryd Glaeser. *Pneumatologiczna eklezjologia Nikosa A. Nissiotisa*²⁷ Lublin 1995. Pr.: prof. W. Hryniewicz OMI. Rc.: bp prof. J. Anchimiuk (ChAT), bp prof. A. Nossol. Mps BGKUL ss. 288 – obrona publiczna 16 V.

²⁶ Dysertacja ta została opublikowana przez Prawosławną Diecezję Lubelską i Chełmską (wydrukowana w Grecji dzięki pomocy tamtejszego Kościoła prawosławnego) pt. *Ekumenizm w czasie. Prawosławna wizja jedności w ujęciu Georges'a Florovsky'ego*. Lublin 1995 ss. 195.

²⁷ Dysertację przyjęło do druku Wydawnictwo Św. Krzyża w Opolu. Zob. szerzej: *Nissiotis w KUL, czyli doktorat ks. Zygfryda Glaesera*. „Teologia w Polsce” Dokumenty – Studia – Informacje 1995 nr 44 s. 16-25.

W Katedrze Dogmatyki powstała nadto jeszcze jedna rozprawa doktorska o charakterze ekumenicznym²⁸:

– Zbigniew Danielewicz. *Nauka Adwentystów Dnia Siódmego i Świadków Jehowy o bliskiej paruzji. Studium dogmatyczno-ekumeniczne*. Lublin 1995. Pr.: prof. dr hab. S. C. Napiórkowski OFMConv. Rc.: prof. Dionizy Łukaszuk OSPPE (PAT Kraków), bp prof. A. Nossol. Mps BGKUL ss. XXXVI + 342 – obrona 20 VI.

4. Doktorat honorowy

Kierownik IE i długoletni profesor KUL ks. bp Alfons Nossol otrzymał za całokształt działalności naukowej – zwłaszcza w dziedzinie ekumenii – pierwszy doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Opolskiego (18 V)²⁹

5. Kolokwium habilitacyjne

Dnia 27 marca 1995 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dra Piotra Jaskóły na podstawie całokształtu jego dokonań dydaktyczno-badawczych oraz rozprawy habilitacyjnej: „*Spiritus Effector*” *Nauka Jana Kalwina o roli Ducha Świętego w misterium zbawienia. Studium dogmatyczno-ekumeniczne*. Opole 1994 [ss. 302; „*Spiritus Effector*” *Johannes Calvins Lehre von der Rolle des Heiligen Geistes im Heilsmysterium. Eine dogmatisch-ökumenische Untersuchung*. Zusammenfassung s. 273-278; *John Calvin's Teaching on the Role of the Holy Spirit in the Mystery of Salvation. Dogmatical and Ecumenical Study*. Contents s. 301; Inhaltsverzeichnis s. 302]. Recenzentami tej pracy byli: ks. prof. M. Uglorz (ChAT), ks. prof. M. Czajkowski (ATK), bp prof. A. Nossol³⁰.

VIII. PUBLIKACJE KSIĄŻKOWE

Pracownicy IE KUL wydali (samodzielnie lub we współpracy) w 1995 r. następujące pozycje książkowe i jedną broszurę:

²⁸ Zob. „Teologia w Polsce” 1995 nr 42 s. 58 oraz szerzej: tamże nr 43 s. 18-24 (Zbigniewa Danielewicza – *Nauka Adwentystów Dnia Siódmego oraz Świadków Jehowy o bliskiej paruzji*).

²⁹ Zob. m.in.: P. J a s k ó ł a. *Biskup Alfons Nossol doktorem „honoris causa” Uniwersyte-tu Opolskiego*. „Roczniki Teologiczne” 42:1995 nr 7 s. 210-211; P. J a s k ó ł a, S. J. K o z a. *Bp Alfons Nossol doktorem honoris causa po raz trzeci*. „Przegląd Uniwersytecki” (KUL) 7:1995 nr 6 (38) s. 21.

³⁰ Zob. szerzej: *Habilitacja ks. Piotra Jaskóły (Duch Święty – Jan Kalwin)*. „Teologia w Pol-sce” 1995 nr 42 s. 12-22.

- L. Górka. *Dziedzictwo ojców. Ekumeniczny charakter tradycji welehradzkiej*. Warszawa: „Verbinum” 1995 ss. 175; Résumé s. 157-159; Shrnutí s. 160-162;
- L. Górka, S. C. Napiórkowski. *Kościoty czy Kościół? Wybrane zagadnienia z ekumenizmu*. Warszawa: „Verbinum” 1995 ss. 267; Contents s. 10-12;
- W. Hryniewicz. *Chrystus zmartwychwstał. Motywy paschalne w pismach metropolity Itariona (XI w.)*. Warszawa: „Verbinum” 1995 ss. 263; Contents s. 10-12;
- W. Hryniewicz. *Przeszłość zostawić Bogu. Unia i uniatyzm w perspektywie ekumenicznej*. Opole: Wydawnictwo Św. Krzyża 1995 ss. 179; Contents s. 177;
- K. Kowalik. *Wejrzał na nicość swojej służebnicy. Teologiczno-ekumeniczne studium Komentarza Dr. Lutra do Magnificat*³¹. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL 1995 ss. 208; *Die Nichtigkeit seiner Magd hat er angesehen. Eine theologisch-ökumenische Studie zum Kommentar von Dr. Martin Luther über das Magnificat. Zusammenfassung* s. 188-189; *Inhalt* s. 205-206; Aneks (tłum. na język polski *Komentarza do Magnificat*) s. 200-204; (Seria wyd.: Jeden Pan, jedna wiara. Studia i rozprawy Instytutu Ekumenicznego KUL nr 4);
- S. Riabinin [Słowo wstępne: W. Hryniewicz, rysunki: Z. Jóźwik]. *Ekumeniczne strofki wierzącego przyrodnika*. Lublin 1995 ss. 41.

Instytut Ekumeniczny przygotował (Komitet Redakcyjny: Waław Hryniewicz OMI, ks. Stanisław Józef Koza, sekretarz; Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv, bp Alfons Nossol) też materiały do trzeciego samodzielnego zeszytu teologii ekumenicznej „Roczników Teologicznych” Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (42:1995 z. 7 ss. 268; Contents 263-264).

Warto jeszcze zaznaczyć, iż Prawosławna Diecezja Lubelska i Chełmska wydała (wydrukowano w Grecji dzięki pomocy tamtejszego Kościoła prawosławnego) książkę Johna Meyendorffa³² pt. *Małżeństwo w prawosławiu. Liturgia, teologia, życie*, którą przełożył z oryginału angielskiego dr Krzysztof Leśniewski (zatrudniony później jako pracownik naukowo-badawczy w IE KUL), a słowo wstępne pt. *John Meyendorff – teolog i ekumenista* napisał prof. Waław Hryniewicz OMI, zastępca kierownika Instytutu (Lublin ss. 143; Dodatki I-V s. 89-143). Seria wyd.: Światło Przemienienia (1).

IX. WYRÓŻNIENIA

Wyrazem międzynarodowego uznania dla Instytutu stało się powołanie do zespołu doradczego (*Advisory Board*; od numeru 1 z 1995 r.) czasopisma „Eastern Churches

³¹ Publikacja rozprawy doktorskiej pt. *Doktora Marcina Lutra Komentarz do Magnificat. Studium teologiczno-ekumeniczne* (ss. XVIII + 287), powstałej w Katedrze Mariologii pod kierunkiem prof. S. C. Napiórkowskiego OFMConv, a obronionej 21 stycznia 1994 r. (rec.: dr hab. K. Karski (ChAT), bp prof. A. Nossol).

³² Wydawca nie ustrzegł się błędu („literówki” w nazwisku autora) na karcie tytułowej, na której widnieje błędnie Meyendorf (winno być Meyendorff – podwójna litera „f”).

Journal”, kwartalnika wydawanego w Stanach Zjednoczonych Ameryki (Fairfax, Virginia), prof. W. Hryniewicz OMI oraz dra S. J. Gajka MIC.

Prof. W. Hryniewicz OMI został – po mianowaniu w ubiegłym roku na członka komitetu naukowego serii wydawniczej „Teologia żywa” (wydawnictwo „Znak”) – powołany jeszcze do zespołu miesięcznika „Znak” (wrzesień 1995).

X. EKUMENIZM DUCHOWY

Działalność naukowo-dydaktyczna IE KUL odznacza się swoistą duchowością ekumeniczną. Jej najbardziej charakterystycznym wyrazem jest corocznie organizowany przez Instytut tradycyjny Tydzień Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan.

W ramach styczniowego tygodnia 1995 r.³³, którego hasło stanowiły słowa „Koinonia: Wspólnota w Bogu i między nami” (por. J 15, 1-17), słowo Boże – podczas południowej Liturgii Eucharystycznej w kościele akademickim KUL – głosili kolejno zarówno pracownicy naukowcy KUL, jak i zaproszeni goście z bratnich Kościołów chrześcijańskich: ks. prof. Józef Kudasiewicz (+ przewodnictwo w Liturgii Eucharystii [= PE], 18 I), pracownik naukowy KUL; ks. dr Sławomir Nowosad (+ PE, 19 I), wice-rektor Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Lubaczowsko-Zamojskiej w Lublinie; ks. prof. Adam Ludwik Szafranski (+ PE, 20 I), emerytowany pracownik naukowy KUL; ks. prof. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv (+ PE, 21 I), stały współpracownik IE KUL; ks. Andrzej Łoś – *Autokefaliczny Kościół Prawosławny* (PE: prof. Wacław Hryniewicz OMI, zastępca kierownika IE, 22 I), kanclerz Kurii Biskupiej Prawosławnej Diecezji Lubelsko-Chełmskiej; ks. dziekan Bogusław Wołyński – *Kościół Polskokatolicki* (PE: dr Leonard Górka SVD, pracownik naukowy IE KUL, 23 I); ks. bp Jan Śrutwa (+ PE, 24 I), ordynariusz Diecezji Lubaczowsko-Zamojskiej; ks. bp Alfons Nossol (+ PE, 25 I), kierownik IE i przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Ekumenizmu.

Przepowiadane Słowo Boże wiązało się w swej treści z przewodnim motywem Tygodnia. Codzienną Eucharystię koncelebrowało średnio ponad dziesięciu księży, głównie spośród studentów i pracowników naszej Uczelni.

³³ Zob. S. J. K o z a. *Tydzień Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. 18-25 stycznia 1995 roku.* „Roczniki Teologiczne” 42:1995 z. 7 s. 208-209; R. P o r a d a. „Koinonia: Wspólnota w Bogu i między nami” *Tydzień Modlitwy Jedność Chrześcijan w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. 18-25.01.1995.* „Biuletyn Ekumeniczny” 24:1995 nr 1 (93) s. 46-53.